

Η «ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ (Ιούνιος 2007)

Συγγραφέας: ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΚΟΣ

Κατά την περίοδο διεξαγωγής στη Βουλή της συζήτησης για την αναθεώρηση του Συντάγματος, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης κατέθεσε στις 8 Ιανουαρίου 2007 σχέδιο νόμου, που εξαγγέλλεται εδώ και τρία χρόνια, για την επανίδρυση της Αγροφυλακής, αποκαλώντας την «Αστυνομία της Οικολογίας». Η νέα υπηρεσία στελεχώνεται εντός του έτους και σε προεκλογική περίοδο από 1.200 αγροφύλακες, ενώ συνολικά θα προσληφθούν πάνω από 4.000 ως ένστολο και πολιτικό προσωπικό εκτός διαδικασιών ΑΣΕΠ.

Παράλληλα, δρομολογείται επιστροφή αποστράτων και συνταξιούχων υπάλληλων, στη λογική της «επανίδρυσης του παρελθόντος» με «ολική επαναφορά», τη στιγμή που το ζητούμενο μιας σύγχρονης δημοκρατικής πολιτείας θα έπρεπε να είναι η δημιουργία εργασιακών ευκαιριών σε νέους ανθρώπους και όχι η αποκατάσταση αρεστών αξιωματούχων. Οι αντιφατικότητες της νέας Αγροφυλακής και οι υποκριτικές επικλήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος είναι διάχυτες σε αρκετά άρθρα του νομοσχεδίου (3, 4, 8 και 53). Η ασυμβατότητα της λειτουργίας της Αγροφυλακής με την ουσιαστική προστασία του περιβάλλοντος βασίζεται στους εξής, από περιβαλλοντικής σκοπιάς, λόγους:

1. Οι 1.200 αγροφύλακες που θα προσληφθούν άμεσα δεν θα έχουν την παραμικρή εξειδίκευση σε θέματα περιβάλλοντος, μιας και πρόκειται για επιτυχόντες της παλιάς Αγροφυλακής, και άρα εκ των πραγμάτων δεν θα είναι σε θέση να ελέγχουν περιβαλλοντικές παραβάσεις.

2. Είναι τουλάχιστον ατυχής και αστήριχτος ο ισχυρισμός της ανάπτυξης «οικολογικής συνείδησης» μέσω της Αγροφυλακής που χρησιμοποιείται στην αιτιολογική έκθεση, ενώ ο όρος «Αστυνομία της Οικολογίας» δεν απαντάται σε κανένα λεξικό της επιστήμης του περιβάλλοντος. Η διάπλαση συνειδήσεων μέσω Σωμάτων Ασφαλείας και αναποτελεσματικών γραφειοκρατικών μηχανισμών

παραπέμπουν σε άλλες εποχές, καθώς η συμπεριφορά που προστατεύει το περιβάλλον μεταδίδεται στους πολίτες με άλλου είδους βιωματικές σχέσεις και παραδείγματα στην εποχή μας.

3. Με τα άρθρα 4 και 8 στρατικοποιούνται διαδικασίες που αφορούν το περιβάλλον, για το οποίο θεσμικά ισχύει υποχρεωτικά η αρχή της ελεύθερης πρόσβασης του κοινού στην πληροφόρηση (Σύμβαση του Aarhus- ν. 3422/2005). Είναι ασύμβατες με το περιβάλλον πρακτικές Σωμάτων Ασφαλείας που μπορούν να επικαλεστούν κάθε είδους «απόρρητα», όπως π.χ. για τα πρακτικά του Συμβουλίου Διαχείρισης Κρίσεων και Επιτελικού Σχεδιασμού. Πολύ περισσότερο όταν το αγρονομικό προσωπικό θα βρίσκεται σε διατεταγμένη υπηρεσία και θα οπλοφορεί.

4. Χρήσιμο θα ήταν να δει κανείς τι ισχύει στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Ποιος έχει αναλάβει το ρόλο της προστασίας του περιβάλλοντος; Κάποιο Σώμα Ασφαλείας; Όχι βέβαια. Υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο η επανίδρυση της Αγροφυλακής να εξελιχθεί σε μια ακόμη περίπτωση «βασικού μετόχου» και να βρεθεί ξανά η χώρα έκθετη λόγω ασυμβατότητας του νομοσχεδίου με το κοινοτικό δίκαιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ζητήσει να μελετήσει το νομοσχέδιο, αφού ψηφιστεί, για να ελέγξει τη συμβατότητά του.

5. Δίνονται υπερεξουσίες στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης με το να αποφασίζει αυτός οριστικά σε διαφωνίες σχετικά με την έκδοση αγρονομικών διατάξεων. Αν ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης αποφασίζει για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη, τότε ποιος ο ρόλος του ΥΠΕΧΩΔΕ;

Η μη αναγκαιότητα της ίδρυσης της Αγροφυλακής αλλά και η προβληματική της πορεία στη συνέχεια στοιχειοθετείται και από τους παρακάτω λόγους:

Ο νομοθέτης, παρότι κάνει λόγο για μεγάλες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές των τελευταίων δεκαετιών, δεν φαίνεται να αντιλαμβάνεται προς ποια κατεύθυνση έγιναν αυτές. Εδώ σε λίγο δεν θα έχουμε αγρότες και επαναφέρουμε τους αγροφύλακες;

Οι αντιρρήσεις των κοινωνικών φορέων δεν κατέστη δυνατόν να καταγραφούν στην αρμόδια επιτροπή, καθώς η κυβερνητική πλειοψηφία αρνήθηκε την ακρόαση.

Η πρόθεση αποδυνάμωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και άλλων θεσμικών οργάνων που έχουν στην αρμοδιότητά τους το περιβάλλον θα επιφέρει προβλήματα σύγχυσης και σύγκρουσης αρμοδιοτήτων. Η απαρίθμηση τριών βασικών περιπτώσεων θα καταστήσει τους παραπάνω ισχυρισμούς περισσότερο κατανοητούς:

1η περίπτωση: Πρόσφατος νόμος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης θεσπίζει τα Τοπικά Κέντρα Αγροτικής Ανάπτυξης και τα καθιστά αρμόδια, μεταξύ άλλων, για τις νέες καλλιέργειες και τις μεθόδους διαχείρισης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, της περιβαλλοντικής διαχείρισης κ.ά. Οι ίδιες αρμοδιότητες όμως ανατίθενται πλέον και στην Αγροφυλακή.

Πώς θα ορίζονται οι σχέσεις της Αγροφυλακής με τα Τοπικά Κέντρα Αγροτικής Ανάπτυξης, ώστε να μην κάνουν την ίδια δουλειά δύο φορές;

2η περίπτωση: Τα άρθρα 75 και 76 του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ) μένουν κενό γράμμα. Το άρθρο 75 ΚΔΚ, όπου ορίζεται ρητά πως στις κυρίως αρμοδιότητες των δήμων εντάσσεται και ο τομέας του περιβάλλοντος, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 3 παρ. 1 α' του νομοσχεδίου, ενώ η δημοτική αστυνομία που προβλέπεται στο άρθρο 76 του ΚΔΚ αποδυναμώνεται με τις νέες ρυθμίσεις. Γιατί επιφυλάσσεται αυτή η αντιμετώπιση στη δημοτική αστυνομία και τους δήμους;

3η περίπτωση: Ήδη από το 2001 έχει συσταθεί και στελεχωθεί επιστημονικά μέσω ΑΣΕΠ η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ), υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ. Η ΕΥΕΠ είναι ο μόνος θεσμικός και αξιόπιστος συνομιλητής της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με αρμοδιότητα να κάνει αυτοψίες και να εισηγείται πρόστιμα τόσο για ιδιώτες που παραβιάζουν την περιβαλλοντική νομοθεσία όσο και για το Δημόσιο και τους δήμους. Αρμοδιότητες της ΕΥΕΠ αναλαμβάνει πλέον και η Αγροφυλακή χωρίς όμως την εγγύηση του αμερόληπτου ελέγχου του στενού ή ευρύτερου δημόσιου τομέα, ενώ ο πρωτοφανής σχολιασμός στην αιτιολογική έκθεση ότι «... πολλοί κάνουν "οικολογία γραφείου"...» δεν νοείται από το ρόλο που αυτή διαδραματίζει. Ποιοι άραγε κάνουν «οικολογία γραφείου» (!) και γιατί ανατίθενται σε ένα μη εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο Σώμα Ασφαλείας

αρμοδιότητες της ΕΥΕΠ, καθιστώντας έτσι τους ελεγκτικούς μηχανισμούς πιο περίπλοκους; Θα υπάρχει κάποια λειτουργική ανταποδοτικότητα από τα πρόστιμα που θα εισπράττει η Αγροφυλακή;

Η «προστασία του περιβάλλοντος» χρησιμοποιείται ως «περιτύλιγμα» και δικαιολογία στη συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία, χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Οι λύσεις στα προβλήματα που υποτίθεται ότι έρχεται να δώσει η Αγροφυλακή βρίσκουν τις απαντήσεις τους στην ενίσχυση με πόρους και αρμοδιότητες της δημοτικής αστυνομίας, στη στήριξη της ΕΥΕΠ και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση της νέας γενιάς.

Η επανασύσταση της Αγροφυλακής πέρα από μη αναγκαία μπορεί να καταστεί και προβληματική σε ορισμένες περιπτώσεις, προβάλλοντας προσκόμματα στην προστασία του περιβάλλοντος, παρά τις καλές προθέσεις και εξαγγελίες. Δυστυχώς στην Ελλάδα το περιβάλλον χρησιμοποιείται ως άλλοθι άλλη μια φορά.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Τα Νομικά Νέα» της Εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» στις 18 Ιουνίου 2007, σ. 6.